

Sygn. akt VU 97/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant stażysta Bożena Sobczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie sprawy z wniosku Z. W.

przeciwko Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o umorzenie należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego

na skutek odwołania Z. W.

od decyzji Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 grudnia 2015 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na podstawie art. 68 ust. 1 w zw. z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. nr 139 poz. 992 ze zm.), dalej: ustawa rodzinna, odmówił wnioskodawcy Z. W. umorzenia należności likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres w łącznej kwocie 5973,46 zł.

Organ rentowy oceniając złożoną przez wnioskodawcę w toku postępowania dokumentację w postaci informacji od Komornika Sądowego stanie prowadzonego postępowania egzekucyjnego, zaświadczenia z MOPS-u o sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej odmówił umorzenia należności podnosząc, iż przepis ten odnosi się do wyjątkowej sytuacji zdrowotnej lub rodzinnej osoby zobowiązanej do alimentacji, a na te sytuacje składają się nadzwyczajne, nietypowe okoliczności, które przemawiają za zwolnieniem zobowiązanego uregulowania należności Funduszu Alimentacyjnego. Tymi okolicznościami mogą być pewne szczególne wypadki losowe, całkowita utrata zdolności do pracy zarobkowej czy podeszły wiek uniemożliwiający znalezienie pracy.

W świetle przedstawionych przez wnioskodawcę dokumentów oraz biorąc pod uwagę fakt, iż wnioskodawca nie jest w wieku emerytalnym oraz brak stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy, organ rentowy nie znalazł podstaw do umorzenia należności.

Odwołanie od powyższej decyzji pozwanego o odmowie umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń oraz opłat na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wniosł ubezpieczony Z. W.. Wskazał, iż jego sytuacja życiowa jest trudna, mieszka razem z utrzymującą się z emerytury matką, jego stan zdrowia czyni go niezdolnym do pracy, od 2009 r. jest rencistą, ma powiększone lewą komorę serca

oraz przedsionek . Ma także chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa . Otrzymuje rentę, z której po potrąceniu przez komornika otrzymuje co miesiąc kwotę 366 zł.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ wniósł o jego oddalenie, powołując się na przedstawioną w decyzji argumentację i podtrzymując ją w całości.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. W. urodzony dnia (...), ostatnio zatrudniony był jako ochroniarz w jednostce (...) w R..

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Opocznie z dnia 5 lutego 2002 r. wydanym w sprawie o sygn. akt III RC 208/01 wnioskodawca został zobowiązany dołożenia na utrzymanie małoletniej córki E. W. .

Postanowieniem wydanym na wniosek wierzyciela z dnia 26 sierpnia 2015 r. Komornik przy Sądzie rejonowym w Opocznie umorzył wszczęte przeciwko Z. W. postępowanie egzekucyjne do alimentów bieżących na rzecz E. W. i nadal prowadząc egzekucję do alimentów zaległych.

(dowód : Postanowienie – k. 35 akt rentowych)

Wysokość alimentów zaległych należnych Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego wynosi 5973,46 zł.

(dowód: stan sprawy Kmp 111/02 – k. 7 akt sprawy)

W dniu 9 października 2015 r. . ubezpieczony wystąpił do pozwanego organu z wnioskiem o umorzenie zaległych należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu (dowód: wniosek ubezpieczonego o umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 9 października 2015 r. – k. 1 akt alimentacyjnych).

Ubezpieczony jest uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy okresowo do dnia 31 maja 2017 r. i uzyskuje z tego tytułu stały dochód w wysokości 1539 zł brutto. Po potrąceniu alimentów przez komornika pozostaje mu kwota 366 zł.

Jest właścicielem samochodu marki N. (...), rok produkcji 1995 .

Cierpi na schorzenia kardiologiczne oraz neurologiczne. Ma powiększone lewą komorę serca oraz przedsionek . Ma także chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa

(dowód : zeznania wnioskodawcy oraz oświadczenie – k. 23 – 27 akt organu rentowego)

Mieszka z matką S. W., która jest wdową w domu stanowiącym jej własność . Jest to dom murowany, trzyizbowy . W domu jest centralne ogrzewanie i bieżąca woda. Warunki mieszkaniowe są skromne . Z matką prowadzi on wspólne gospodarstwo domowe.

(pismo (...)Ośrodka Pomocy Społecznej w D. z dnia 28.10.2015 r. – k. 45 akt ZUS).

Skarżący nie pracuje . Obecnie nie otrzymuje też świadczeń z Urzędu Pracy, nie korzysta również z innych form pomocy. W 2012 oraz 2013 r. otrzymał zasiłek celowy w kwocie po 150 zł na zakup żywności.

(dowód : decyzje (...) k. 29 i 31 akt rentowych)

Nie posiada majątku nieruchomego.

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na podstawie art. 68 ust. 1 w zw. z art. 63 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych(Dz. U. z 2006 r. nr 139 poz. 992 ze zm.), dalej: ustawa rodzinna, odmówił wnioskodawcy Z. W. umorzenia należności likwidowanego

Funduszu Alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu za okres w łącznej kwocie 5973,46 zł.

Organ rentowy oceniając złożoną przez wnioskodawcę w toku postępowania dokumentację w postaci informacji od Komornika Sądowego stanie prowadzonego postępowania egzekucyjnego, zaświadczenia z MOPS-u o sytuacji materialnej, rodzinnej i zdrowotnej odmówił umorzenia należności podnosząc, iż przepis ten odnosi się do wyjątkowej sytuacji zdrowotnej lub rodzinnej osoby zobowiązanej do alimentacji, a na te sytuacje składają się nadzwyczajne, nietypowe okoliczności, które przemawiają za zwolnieniem zobowiązanego uregulowania należności Funduszu Alimentacyjnego

(dowód: decyzja pozwanego o odmowie umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego.– k. 57 akt alimentacyjnych).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy Z. W. nie jest zasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 67 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. nr 228 poz. 2255 ze zm.), dalej: ustawa rodzinna, egzekucję należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu prowadzi się w dalszym ciągu aż do ich zaspokojenia.

Stosownie zaś do treści art. 68 ust. 1 ustawy rodzinnej – w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Przepis art. 68 ust. 1 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady wyrażonej w art. 67, który pozwala na umorzenie płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi warunkami związanymi z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika, nawet pomimo istnienia możliwości prowadzenia egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu.

Przepis ten nie definiuje pojęcia „szczególnie uzasadnionych wypadków”, wskazując jedynie, że mają one dotyczyć sytuacji zdrowotnej lub rodzinnej dłużnika alimentacyjnego. Jednocześnie, przepis ten stanowi wyjątek od reguły zwrotu wypłaconych z funduszu świadczeń.

Podkreślić trzeba, iż z preambuły ustawy o funduszu alimentacyjnym wynika, że przepisy te tworzy się w celu wzmocnienia opieki nad dziećmi i innymi osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej z powodu niemożności wyegzekwowania świadczeń alimentacyjnych oraz zwiększenia odpowiedzialności osób zobowiązanych do alimentacji.

Zastrzeżoną zatem w art. 68 cyt. ustawy rodzinnej możliwość umorzenia należności funduszu alimentacyjnego należy traktować z dużą ostrożnością jako swoisty przywilej dłużnika alimentacyjnego.

Wskazać należy, iż „szczególnie uzasadnione wypadki” zachodzą wtedy, gdy mają one charakter obiektywny i niezależny od strony np: choroba uniemożliwiająca pracę i jednoczesny brak świadczeń socjalnych lub z ubezpieczenia społecznego albo niemożność podjęcia zatrudnienia ze względu na konieczność sprawowania opieki nad innym członkiem rodziny.

Także judykatura precyzuje kierunek interpretacji omawianego przepisu i sformułowania „szczególnie uzasadnionych wypadków”. „Szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), powstałe w wyniku wypadku losowego, a w każdym razie istniejące niezależnie od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulegnie takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie

na bieżąco spłacać swoich bieżących należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji. Do przyjęcia, że zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, iż przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażenia siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 sierpnia 2012 r., III AUa 307/12). Jeszcze dobitniej wskazuje to Sąd Apelacyjny w Krakowie, posługując się pojęciem „drastycznych sytuacji”: Umorzenie zaległych należności zastrzeżone jest dla sytuacji szczególnie drastycznych, gdy ze względu na wiek, stan zdrowia, inne względy społeczne oraz znikome źródło przychodów na utrzymanie, niemożliwe jest wywiązanie się ze zobowiązania wobec likwidowanego funduszu (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 maja 2012 r., III AUa 340/12).

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscpepcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy przyjąć należy, iż skarżący decyzję pozwanego organu, zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie ulega wątpliwości, iż wnioskodawca uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz swojej córki, jak również prowadzona przeciwko niemu z tego tytułu egzekucja okazała się bezskuteczna.

Oceniając sytuację zdrowotną Z. W. brak jest podstaw dla przyjęcia, iż jest on osobą całkowicie niezdolną do pracy. Wszak do maja 2017 r. uprawniony on jest do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, a to oznacza, iż ma on w części zachowaną zdolność do pracy. Poza sporem jest, iż cierpi on na schorzenia kardiologiczne i neurologiczne, ale wbrew twierdzeniom wnioskodawcy, nie sposób jest uznać go za osobę całkowicie niezdolną do pracy. W trakcie pobierania renty nie występował on także z wnioskiem z tytułu pogorszenia stanu zdrowia o zmianę charakteru renty,

Należy wskazać przy tym, iż subiektywna ocena stanu zdrowia ubezpieczonego i jego przekonanie, że jest on całkowicie niezdolny do pracy, nie może zastąpić być w tym zakresie wystarczającym argumentem.

W ocenie Sądu Okręgowego zatem nie istnieją żadne obiektywne przesłanki, które mogły by stanowić o zasadności uznania obecnej sytuacji zdrowotnej wnioskodawcy, częściowo niezdolnego do pracy za okoliczność szczególnie uzasadnioną w kontekście celowości umorzenia należności alimentacyjnych obciążających go.

Jeśli chodzi o sytuację materialną to jakkolwiek jest ona zła, to jednak nie jest na tyle drastyczna, aby przyjąć, iż ma ona charakter wyjątkowy. Wnioskodawca otrzymuje stały dochód w postaci renty. Fakt, iż po potrąceniu zaległych kwot przez komornika pozostaje mu kwota 366 zł nie jest przemawia za przyjęciem, iż ma ona sytuacja ta ma charakter wyjątkowo trudnej. Wszak skarżący w ramach zachowanej zdolności do pracy mógłby podjąć zatrudnienie choćby w połowie wymiaru czasu pracy. Nie bez znaczenia ma także wiek skarżącego. Ma on 56 lat. Nie jest więc w podeszłym wieku uniemożliwiającym mu znalezienie zatrudnienia. Zatem, wbrew argumentacji wnioskodawcy, nie sposób uznać, iż pozostaje on w trudnej sytuacji materialnej z powodu ograniczeń przed podjęciem zatrudnienia – bowiem wobec braku przeszkód przed podjęciem pracy, z uwzględnieniem nałożonych ograniczeń, tylko od jego woli i inicjatywy zależało i zależy, czy takową pracę znajdzie i podejmie wysiłek regulowania zobowiązań, w tym zobowiązań na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego.

Także w zakresie sytuacji rodzinnej trudno upatrywać jakiegokolwiek okoliczności, którą można by uznać za szczególnie uzasadniony przypadek związany z sytuacją rodzinną dłużnika alimentacyjnego. Mieszka on z matką, razem prowadząc gospodarstwo domowe korzystając z jego części renty i emerytury matki.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż ustawodawca w przepisie art. 68 ust 1 ustawy, przyznał ubezpieczonemu uprawnienie do występowania z trzema rodzajami wniosków – o umorzenie należności, o rozłożenie na raty należności, o odroczenie terminu płatności. Zgodnie z zasadą racjonalnego działania ustawodawcy stwierdzić należy, że ustawodawca przewidział trzy odmienne sytuacje faktyczne, do których należy dostosować konkretny rodzaj wniosków i które taki wniosek uzasadniają. Skoro ustawodawca przewidział możliwość wystąpienia z wnioskiem o odroczenie terminu płatności, rozłożenie na raty należności, to logicznym jest, że wniosek o umorzenie należności może jedynie uzasadniać taka sytuacja, kiedy wnioskodawca z uwagi na sytuację rodzinną bądź zdrowotną nie będzie nigdy w stanie spłacić zadłużenia. Skarżący tymczasem, jak wskazano powyżej, nie jest zaś osobą całkowicie niezdolną do pracy. Uznać należy, zatem, iż brak jest jakichkolwiek obiektywnych przeszkód do zaspokojenia przez niego należności wynikającej z zadłużenia na rzecz Funduszu Alimentacyjnego, który przez szereg lat wypłacał świadczenia w związku z faktem, iż on od ich uiszczania w sposób permanentny się uchylał.

Reasumując, biorąc pod uwagę treść cytowanego i omówionego przepisu art. 68 ust. 1 ustawy rodzinnej, wskazującego bardzo konkretnie i w sposób precyzyjny na możliwość umorzenia należności jedynie w „szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną”, jak również w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uznać należy, iż w przypadku wnioskodawcy nie zachodzą żadne okoliczności zdrowotne lub rodzinne, które stanowiłyby szczególną i wyjątkową sytuację przemawiającą za celowością zmiany zaskarżonej decyzji.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477 § 1 k.p.c. i cytowanych przepisów odwołał wnioskodawcy od decyzji pozwanego organu z dnia 8 grudnia 2015 r. oddalił jako bezzasadne.